

De schaatsers viert op het ijs zijn overwinning op het water.

Schoonheid van het ijs

Als het kan, dan moet het
Ned.2, 23.00-23.55 uur

Zodra het een paar dagen vriest, wordt de Nederlander erdoor bevangen: schaatskoorts. Waar komt die toch vandaan, wilde Leendert Pot weten. De filmmaker, zelf fanatiek schaatsers, trok er twaalf winters met de camera op uit. Het resultaat raakt de kern van de drang het ijs op te gaan.

Een volk dat al eeuwenlang tegen het water strijdt, filosofeert een schaatsers in *Als het kan, dan moet het*, viert op het ijs zijn overwinning. Pot waagt zich tussen euforische pioniers die als eersten de donkere, breekbare plassen opgaan. „De kans dat je erdoor zakt, geeft extra spanning”, zegt iemand.

Schaatsen op natuurijs verenigt lichamelijke en esthetische sensaties, leren we in deze film. Pot toont ons witte landschappen met schapen in de mist, zonovergoten spiegelende vlakten of sombere luchten waarvan de grijstinten naadloos overgaan in het bevroren water. „Prachtig”, verzucht een schaatsers; „je ziet geen prullenbakken, bankjes of borden; je hebt geen flauw idee

dat het hier Nederland is.” Daarmee wordt een ander aspect van de schaatskoorts verwoord: zodra de Nederlandse wateren bevriezen, ontvouwt zich een nieuw landschap. Het enige moment in het veilige en gereguleerde Nederland dat we de natuur nog kunnen bevechten.

Pot en fotograaf Gjelt Dijkstra trekken langs ijsschotsen aan de waterkant van het bevroren IJsselmeer – beelden die je eerder op de Noordpool zou verwachten. Of ze laten een eindeloze grijze vlakte zien waarover de wind stuifsnieuw blaast. Uit de mist doemt een ijszeilbootje op.

De film legt ook de oer-Hollandse saamhorigheid op het ijs vast. De deskundigheid waarmee de schaatsers elkaars blaren inspecteren en de kwaliteit van het parcours bespreken – Pot heeft het haarfijn getroffen.

De taferelen doen denken aan schilderijen van Hendrick Avercamp: een vrouw die een kinderwagen voortduwt, symmetrisch schaatsende paren, huisjes op het ijs waar een stempel of een beker snert kan worden gehaald. Een lofzang op liefde voor het ijs.

TOM ROODUIJN